

LADINA KEEL

Sissejuhatus

Ainekava ülesehitus ja maht

I KURSUS : ALGAJA 1

Eesmärk:

Ladina keelel on olnud hindamatu roll Euroopa kultuuri kujunemisel. See on keel, mis läbi kolme aastatuhande on olnud siduvaks märksüsteemiks erinevate põlvkondade ja erinevate kultuuride vahel.

Arvestades vajadust tagada kultuuriline järjepidevus on sissejuhatus ladina keelde arvatud ka meie kooli õppekavasse.

Kuigi ladina keel ei ole kahjuks enam aktiivselt kasutusel kõnekeelena ega kirjakeelena (välja arvatud loodusteadustes ja meditsiinis), on igati oluline, et me teadvustame oma keelelise traditsiooni ning selle mõjud, mis ulatuvad nii enamikesse Euroopa keeltesse kui ka teatud määral meie igapäevaellu.

Kirjandus:

E.Nurm. Ladina keele grammatika.

Ludus I. Ladina keele õpik algajale. Tea, 2002

Ladina-eesti sõnaraamat

Paljundatud Tabula declinationum.

Hindamise kriteeriumid:

Õpetaja arvestab protsessitööd.

Arvestuslikud hinded saadakse kontrolltööde põhjal läbitud materjali alusel.

Läbivad teemad:

1. Sissejuhatus.
2. Ladina keele ajalugu. Tähestik. Esimene deklinatsioon. Ainsus.
3. Esimene deklinatsioon mitmus.
4. Omadussõna esimene ja teine deklinatsioon.
5. Kolmas deklinatsioon.

6. Neljas ja viies deklinatsioon. Sõnavara. Näidislaused.
7. Adjektiivide võrdlemine.
8. Pööramine.
9. Indicativi activi. Eessõnad.
10. Siduvad asesõnad.
11. Näitavad asesõnad. Arvsõnad.
12. Nimisõnad.
13. Omadussõnad. Kolmas deklinatsioon.
14. Laused Vulgata'st.
15. Sum. Esse. Indicativus. Laused Vulgata'st.
16. Pööramine. Coniuctivus. Laused.
17. Sum. Coniuctivus.
18. Isikulised ja enesekohased asesõnad.
19. Indicativus Pas.
20. Laused omadussõnadega.

LAULMINE

Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Muusika on kuulunud ammustest aegadest enesestmõistetavalt hea hariduse juurde, toetamaks isiksuse terviklikku kujunemist. Sellest lähtuvalt on ka antud aine lülitatud VHK õppekavva. Praeguses tarbimisele orienteeritud ühiskonnas inimene ei loo, vaid tarbib, tema tegevusvõimaluste sfäär aheneb. Seetõttu on inimene sageli kaotamas kontrolli oma emotsioonide üle. Samuti aitab akadeemilise suutlikkuse ületähtsustamine kaasa emotsionaalsete ja sotsiaalsete võimete kängumisele, mis annab oma tagasimõju ühiskonnas. Laulmine aga pakub inimesele võimalust realiseerida oma mitmedimensionaalsust, annab võimaluse tegevuseks ja selle kaudu emotsionaalse rahulduse leidmiseks.

Oma ühiskondlik-kommunikatiivsete ja individuaalpsüühiliste funktsioonide kaudu on muusikal (s.h. musitseerimisel) oluline koht isiksuse sotsialiseerumise ja inkulturatsiooni protsessis. Tegevus rühmas, kollektiivis toetab õpilastes vastutustunde kujunemist, samas pakub võimalust olla vajalik, gruppi kuuluv.

Laulmise kaudu saab inimene rahuldada oma kuuluvus-, saavutus- ja eneseteostustarvet, mille kaudu kujunevad enesehinnang ja eneseaustus.

Aine täiendab emotsionaalselt kultuuriloo s.h. muusikaloo käsitlemist. Laulude kaudu on õpilasel võimalus tundma õppida erinevate ajastute ja rahvaste kultuuri, nende mõtte- ja tundeilma. Samuti puutuvad õpilased antud aine kaudu kokku erinevate keeltega (inglise, ladina, saksa jt.).

Õpetusega taotletakse, et õpilane rakendab põhikoolis õpitud muusikalisi teadmisi ja oskusi musitseerimisel ning uute laulude õppimisel; laulab õige hingamise, selge diktsiooni, ühtlase kõla ning vaba ja loomuliku tooniga; rikastab tundeelu musitseerimise kaudu; saab mitmehäälse laulu kogemuse; tunneb erinevaid laululiike. Oskab luua lauludele lihtsamaid pillisaateid või saatehääli.

Kursus ülesanne on aidata noortes saada kindlust oma lauluoskuses, seda täiendada ning julgustada veelgi süvendatumalt laulmisega tegelema (nt. koorilaul).

Laulmine pakub õpilasele võimalust avastada uut eneses, tunnetada oma kohta kollektiivis, ühiskonnas, universumis.

Õppeaine kirjeldus

Laulmine on VHK gümnaasiumiastme valikaine. Aine maht on 35 tundi (üks kursus), läbitakse 10. klassis.

Aine põhivaldkonnad

Repertuaari valikult lähtutakse kiriku- ja rahvakalendri tähtpäevadest ja VHK ühisüritustest, päevakajalistest sündmustest (muusikasündmused, EV aastapäev jms.). Suur osa on siin kooli jumalateenistuste ettevalmistamisel. Tutvustatakse erinevaid laulustiile, mis on mõeldud täienduseks muusikaloo kursusele. Laulude õppimise juurde kuulub ka nende analüüs, mis käsitleb teose kohta muusikaloos ning selle muusikateoreetilisi iseärasusi. Samuti on tähtsalt kohal isamaalised ja rahvalaulud, mis loovad võimaluse kogeda õpilasel end ühislaulmise kui rahvuskultuuri ühe tähtsama osa kandjana. Õpilastele antakse alus ka peamistest vokaaltehnilistest teadmistest-oskustest, samuti häälehoiust.

Õppekeskkond ja organisatsioon

Püütakse luua-saavutada pingevaba loominguline õhkkond, mis julgustaks ja toetaks õpilasi end laulu kaudu väljendama. Õppemeetodite valikul lähtutakse õpilaste muusikaliste eelduste ja oskuste tasemest (laule õpitakse kuulmise, astmete või noodi järgi jms.).

Hindamine

Aine hindamisel lähtutakse riiklikus ja VHK õppekavas sätestatust. Siinjuures on oluline õpilase aktiivne osalemine tundides; arvestusnõuete täitmine (1. ja 3. perioodi lõpus individuaalne vastamine, kus tuleb osata eelnevalt kokkulepitud laule peast, 2.ja 5. perioodi lõpus esinemine koos klassiga, kus esitatakse 2-3 laulu tunnis omandatud repertuaarist). VHK ühisürituste repertuaari valdamine ning aktiivne osalemine ühislaulude laulmisel. Oluline on siinkohal mainida ka aine spetsiifikast lähtuvaid nn. „sisemisi“ kriteeriume, millede täitmisel peaks laulmine ise muutuma tegevuse motivatsiooniks.

Filosoofia ainekava.

Filosoofiat õpetatakse VHK Gümnaasiumis kokku 3 kursust (a 35 tundi, igal aastal üks kursus). Õppeainena on ta tihedalt seotud enamuse gümnaasiumis õpetetavatest ainetest.

- ☐ Keelte grammatika ja sõnade semantiline väli keelefilosoofia, mõtlemise mehhanismi alus.
- ☐ Kirjandus ajastute mõtlemisviiside peegeldaja.
- ☐ Matemaatika ja loogika, mis kasutavad samu skeeme teatud lahendite falsifitseerimisel või verifitseerimisel.
- ☐ Füüsika maailma olemuse mõtestamine.
- ☐ Bioloogia küsimus elust ja elususest.
- ☐ Ajalugu erinevate maailmavaadete ja mõtteviiside domineerimine eri ajastutel, mis maailma on kujundanud.

Üldised eesmärgid:

1. Aidata kaasa terve isiksuse kujunemisele
2. filosoofia ajaloo põhijoonte tundma õppimine
3. tervikpildi kujundamine ajastutest läbi filosoofia aine
4. filosoofiliste probleemide mõistmine ja nende seostamine kultuuri teiste probleemidega
5. integreerida kirjanduses, ajaloos, kultuuriajaloos jm õpitut
6. huvi äratamine maailmavaatelistele probleemide vastu
7. iseenda maailmavaatelise aluse kujundamine, põhjendamine ja arendamine
8. oskus kriitiliselt analüüsida probleeme, leida neile selgemaid lahendusi
9. teadlikkuse kasvades salliva mõtteviisi kujundamine

Nõudmised ja hindamine.

1. Iga õpilane peab iga kursuse jooksul tegema vähemalt ühe kirjaliku töö (arutluse, referaati või uurimuse) mõne filosoofi või filosoofilise probleemi kohta. Antud töö tuleb lühendatult klassis ette kanda. Kursuste plaani juurde on lisatud mõned (oriendteeruvad) teemad.

2. Iga kursuse lõpuks tuleb esitada essee (ehk argumenteeritud mõtisklus), mida arvestatakse lõpuhinde panemisel.

Hindamisel arvestatakse kontrolltööde hindeid (igal kursusel vähemalt 2). Kui hinne on kahevahel, otsustab lisaülesande hinne ehk suuline vastus. Samuti toimub puuduliku arvestus- (ja aasta)hinde parandamine suuliselt enne õppeaasta lõppu.

Läbivad teemad.

Filosoofia kursuste läbivaks teemaks on inimene ja tema suhe maailma läbi erinevate koolkondade, isikute ja mõtlemisviiside. Keskseks teljeks, millelt lähtuda, on kristlik maailmapilt, millele pööratakse enam tähelepanu teisel kursusel. Inimene pea(ks)b isiklikult vastama elu põhiküsimustele: mida me teame, mida me peame tegema, kuidas peaksime elama, mida tohime loota, kas sündmuse taga seisab mingi tahe või mõte? Läbivaks on samuti inimese enda maailmavaate analüüsimine, põhjendamine ja korrigeerimine.

I kursus: kristliku maailmapildi alused. (35 t., s.h. loengud, seminarid, diskussioonid, kontrolltööd)

Kursuse eesmärgiks on:

- ☐ tutvustada õpilasi õhtumaa kultuuripärandi alustaladega.
- ☐ aidata inimesi mõtestama oma elu
- ☐ seletada müütilise mõtlemise põhialuseid
- ☐ aidata kaasa õpilase sallivuse ja mõistmise arengule
- ☐ tutvustada suurimate usundite erinevusi ja ühiseid elemente.

1. Sissejuhatus. (6 tundi)

Mis on usund/religioon? Usundi tekkimise teooriatest. Püha mõiste, ilmutus, pühad raamatud usundites, Piibel kui pühade raamatute kogumik. Vana Testamendi sünn, kirjutajad ja keel. Uue Testamendi sünn, kirjutajad ja keel.

2. Vana Testament (VT). (6 tundi)

Alguslood ja nende tähendus. Patriarhide lood. Leping ja Seadus (10 käsku - VT eetika) Iisraeli kuningad ja riigi saatusest. Prohvetid ja nende kuulutus. Apokalüptika ehk ilmutuskirjandus Laulud (VT psalmid) Iiobi meeleheide Koguja kahtlus Tarkuskirjandus

3. Uus Testament (UT). (8 tundi)

UT kultuuritaust. Jeesus kui ajalooline isik. Üks evangeelium, neli talletajat. Jeesuse kuulutus. Mäejutlus. Jeesuse kannatamine, surm ja ülestõusmine. Esimesed kristlased ja nende usk. Apostel Pauluse misjonireisid ja töö. Pauluse teoloogia. Johannese teoloogia ja UT ülejäänud kirjad. UT eshatoloogia.

4. Kuidas uuritakse Piiblit? (4 tundi)

Piibli tõlkimise probleeme. Erinevad piibliseletused ja nende ajalugu. Piibli mõju kultuurile. Eestikeelse piibli saamisloost. Piibel ja ühiskond. Kristlikud kirikud ja sektid.

Kirjandus

T. Jürgenstein, *Piibliõpik ja dogmaatika alused*, 1997

V. Reiman *Eesti piibli kujunemislugu*, Tln., 1998

Apostlikud Isad. Eesti Keele Sihtasutus. Tallinn 2002.

Allikad:

Piibel

II kursus: Antiikfilosoofia (35 t., s.h. loengud, seminarid, diskussioonid, kontrolltööd)

Kursuse eesmärgiks on:

- ☐ tutvustada filosoofia uurimisvaldkondi.
- ☐ tundma õppida õhtumaa filosoofia ajaloo varasemat perioodi.
- ☐ õpetada tegema selget vahet erinevate filosoofiliste mõtlemisviiside ja maailmavaadete vahel.

1. Sissejuhatus. (2 tundi) (tundide arv on orienteeruv, nii siin kui edaspidi)

Filosoofia aine. Filosoofia periodiseering.

2. Arhailine periood. (4 tundi)

Mileetose koolkond. Pythagoras ja pütaagorlased. Elea koolkond. Herakleitos.

3. Klassikaline periood. (10 tundi)

Sofistid (Gorgias). Sokrates. Demokritos. Platon. Aristoteles.

4. Hellenistlik ja Rooma periood. (4 tundi)

Küünikud. Skeptsism. Epikureism. Stoitsism.

5. Keskaja filosoofia. (8 tundi)

Ristiusu alused. Patriline periood. Varakristlik apologeetika. Kirikliku teoloogia väljakujunemine. Augustinus. Thomas Aquinost.

Ettekanded ja kirjalikud tööd:

- ☐ Sokratese koht Vana-Kreeka filosoofias.
- ☐ Platoni maailma ja inimesekäsitus.
- ☐ Platon ja Aristoteles.
- ☐ Augustinuse ja Aquino Thomase vaadete ühtsusest ja erinevusest.
- ☐ Usk ja teadus.
- ☐ Keskaja kultuuri tähendus.

Kirjandus:

Th. Künnapas *Suured mõtlejad*, Tln. 1992 kohustuslik kirjandus

J.Gaarder *Sofie maailm*, Tln. 1996

W.Durant. *Lood filosoofia ajaloost*. Tartu, 1998

E.Grauberg. K.Kivinurk. *Maailm. Tõde. Vabadus*. Tln., 1991

V.Asmus. *Platon*. Tln., 1971

B.Wits. *Demokritos*. Tln., 1982

F.Kessidi. *Sokrates*. Tln., 1987

U.Masing *Budismist* 1994 (mõtlemise äratuseks)

V.Kessidi *Sokrates*, Tln. 1987

V.Asmus *Platon*, Tln. 1971

E.Salumaa *Filosoofia ajalugu I-III*, Tln. 1992-95

A.Gurevits. *Keskaja inimese maailma pilt*. Tln., 1992

J.Hiiemets. *Augustinus*. Tln., 1935(1994)

J.Hiiemets. *Cyprianus*. Tln., 1934(1994)

Lisamaterjalid

I.Meos <http://www.matti.ee/~indrme/edasi.htm>

Filosoofilised teosed:

Platon. Pidusöök. *Sokratese apoloogia*. Tln., 1985

Marcus Aurelius. *Iseendale*. Tln., 1983

Seneca. *Moraalikirjad Luciliusele*. Tartu, Ilmamaa, aastaarv puudub

Augustinus. *Pihtimused*. Tln., 1993

Artiklid:

M.Laidre. *Keskaja kaitseks*. "Akadeemia" nr.12, 1990

III kursus: **Uusaja filosoofia** (35 t., s.h. loengud, seminarid, diskussioonid, kontrolltööd)

Kursuse eesmärgiks on:

- ☐ tutvustada uusaja mõtlemist
- ☐ tutvustada erinevate maailmavaadete tänapäevaseid vorme
- ☐ analüüsida tänapäeva maailma erinevaid mõistuslikke ja mittemõistuslikke ilminguid.
- ☐ mõtiskleda inimeseksolemise üle tulevikus.

1. Renessanss ja reformatsioon kui üleminek keskajalt uusaega. uusaja filosoofia üldiseloomustus. (2 tundi)
2. Empirism ja ratsionalism. Descartes ja Bacon. (4 tundi)
3. Valgustusfilosoofia. Rousseau ja Voltaire. (4 tundi)
4. Kanti filosoofia. (2 tundi)
5. Saksa idealism. Fichte ja Hegel. (3 tundi)
6. Dialektiline materjalism. K. Marx (1 tund)
7. Irratsionalism. (1 tund)
8. Positivism ja analüütiline filosoofia. A. Comte, B. Russell, L. Wittgenstein. (3 tundi)
9. Psühhoanalüüs. S. Freud, C. G. Jung, E. Fromm. (2 tundi)
10. Eksistentsialism ja elufilosoofia. M. Heidegger, J.-P. Sartre, A. Camus, H. Bergson. (4 tundi)
11. Frankfurdi filosoofia. H. Marcuse. (2 tundi)
12. Postpositivism. Th. Kuhn. (2 tundi)

Seminarid:

- ☐ Descartes kahtlemisest ja tõe tunnetamise meetodist.
- ☐ Descartes, Bacon ja Locke.
- ☐ Kanti filosoofia suured küsimused.
- ☐ K.Marx. Võõrandumisest ja selle ületamise teedest.
- ☐ Schopenhauer, Nietzsche ja Kierkegaard inimese vabadusest.
- ☐ Eksistentsialism vabadusest ja võõrandumisest.

Kirjandus:

vt. eelpool

Filosoofilised teosed:

Bacon. *Esseid*. "Looming", 1987, Nr.5

Descartes. *Arutlus meetodist*. Tartu, 1936

Rousseau. *Emile*. Tln. 1997

Voltaire. *Filosoofiline sõnaraamat*. Tln., 1986

I.Kant. *Prolegomena*. Tln., 1982

I.Kant. *Mis on valgustus*. "Akadeemia", 1990, Nr.4

J.-P. Sartre. *Sõnad*. "Loomingu raamatukogu", T.1969

A.Camus. *Jutustuste kogumik*. T., 1989

K.Marx. *Majandusteaduslikud ja filosoofilised käsikirjad*. 1844

A. Schopenhauer. *Elutarkus*. Tln., 1840

M.Heidegger. *Filosoofia lõpp ja mõtlemise ülesanne*.

F. Nietzsche. *Nõnda kõneles Zarathustra*. Tln., 1938

F. Nietzsche *Ecce homo*, Tln., 1996

A.Camus. *Sisyphose müüt*. Tln., 1989

A. Comte. *Positiivse filosoofia kursus*. Tln., 1936

B. Russell. *Filosoofia printsiibid*.

B. Russell. *Valik esseid*. Tln., 1984

L. Wittgenstein. *Loogilis-filosoofiline traktaat*.

T. Kuhn. *Teaduslike revolutsioonide struktuur*.

A. Schweitzer *Aukartus elu ees*. LR. 1972, nr.46

A. Schweitzer, A. *Kultuur ja eetika*. Tln., 1984

G.H. Wright, *Progressi müüt. Lisandusi vaidlusele modernismi üle*. Akadeemia, 1990, nr.12

G.H. Wright, *Wittgenstein ja kahekümnes sajand*, Akadeemia, 1990, nr.8

INGILSE KEELE AINEKAVA

Vanalinna Hariduskolleegeiumi Gümnaasiumi inglise keele õppes on ette nähtud 6 kursust, millest 5 on RÕK kohustuslikud kursused ja 1 kooli kohustuslik kursus. Kursuse sisu kajastub Lisa 2.

INIMESEÕPETUS:

SOTSIAALEETIKA; MORAALITEOLOOGIA ALUSED

I kursus (Sotsiaaleetika)

10. klass (35 tundi) □

Õppeaine kirjeldus

Sotsiaaleetika kursusel keskendutakse klassikalise moraalifilosoofia mõistetele: hüve, mõistus, tahe, vabadus, südametunnistus, loomusseadus, naudingud, voorused, pahed... Erilist tähelepanu pööratakse kardinaalsetele voorustele (mõistlikkus, õiglus, vaprus ning mõõdukus) ning nende rollile inimese kujunemises indiviidi ning ühiskonna liikmena. Sotsiaaleetika kursus annab võimaluse mõtestada soorolle – naiselikkuse ja mehelikkuse komplementaarsust.

Käsitlusele tulevad teemad:

1. Klassikaline moraalifilosoofia: vooruste-eetika. Hüve mõiste. Inimese olemus ja loomus: moraalne olemine (otsustus ja vabatahe). Neli kardinaalset voorust: õiglus, mõistlikkus, vaprus, mõõdukus. Neid toetavad: suuremeelsus, alandlikkus. Kõigile neile ehituvad: usk, lootus, armastus.

2. Mis on kutsumus: professionaalne kutsumus, vaimulik kutsumus, kutsumus perekonnas. Perekond kui ühiskonna ehituskivi. Kutsumuse, karjääri ja ametit erinevad tähendused. Naiselikkus, mehelikkus ja komplementaarsus. Feminism naiselikkuse kaitsja ja hävitaja rollides.

3. Terved alternatiivid: erinevaid viise oma keha ja vaimu eest hoolitsemiseks. Elu mõtestamine ja vaimne tervis.

4. Elukultuur. Inimese elu algus. Looteline areng. Abort ja alternatiivid sellele.

5. Ühiskond. Loomuõigus: nägemus õigusest, mis lähtub inimloomusest. Demograafilised probleemid ja müüdid. Postmodernistliku ühiskonna kesksed ideed: pluralism, relativism ja tolerantsus.

Soovituslik lugemine:

Aristoteles „Nikomachose eetika“

Alexandre Havard „Havardi meetod. Voorustepõhine juhtimine“

Maie Tuulik “Eetika ja moraal”:

Jerome Lejeune “Inimene on inimene on inimene”

Bernard Nathanson “Lubage mul elada”

Viktor Frankl “Ja siiski tahta elada”

II kursus (Moraaliteoloogia alused)

11. klass (35 tundi) □

Käsitlusele tulevad teemad:

1) Kordamine: 10. klassis käsitletud mõisted: *inimene, loomuseadus, mõistus, tahe, südametunnistus, vabadus, identiteet*.

Filosoofilise eetika ja moraaliteoloogia (allikate küsimus)

2) *Moraalne seaduse tunnetamine südametunnistuses.*

3) *Isiksuse elemendid ja dimensioonid: füsioloogia, temperament, iseloom, voorus. Iseloom ja isiklik areng. Inimküpsus.*

4) Moraalne seadus Püha Kirjas. Vana Testament: *inimese loomine, kümme käsku*. Uus Testament: *mäejutus, armastuse seadus. Õnn, pühadus, õndsus.*

5) Individualism ja eneseandmine. Suhtlus (kommunikatsioon). Inimkeha keel. Inimkeha abieluline dimensioon. Seksuaalsuse inimlukustav väärtus.

6) Perfektsionism; ebatäislikus; haavatavus. Identiteet. Rahu ja eneseületamine.

7) Inimarmastus: tunne, kirg, otsus. Antiik-Kreeka neli sõna tähendusega „armastus“: *agápe*, *éros*, *phília*, and *storgē*. Erinevad armastuse vormid, erinevad armastuse dimensioonid, küljed. Abieluarmastus. Truudus. Pühendumine.

8) Sõprus. Võõrad, tuttavad, kolleegid, kaaslased, sõbrad. Inimesed, kes on meie ellu sattunud. Iga inimsuhte väärtus. Lojaalsus.

Kasutatud kirjandus

Sophokles “Antigone”.

Victor Hugo “Hüljatud”.

Aristoteles “Nikomachose eetika”

Viktor Frankl “Ja siiski tahta elada. Psühholoog kogeb omal nahal koonduslaagrit”.

Elisabeth Lukas “Elu mõte” Logoteraapilised vastused eksistentsiaalsetele küsimustele”.

Antoine de Saint-Exupéry “Väike prints”.

Michael Ende “Momo. Ehk kummaline lugu ajavarastest ja lapsest, kes inimestele varastatud aja tagasi töö”.

J. John “10 käsku 21. sajandil”.

Kalkuta Ema Teresa “Halastuse aeg”.

Alexandre Havard “Vooreustel põhinev juhtimine”

LOOGIKA AINEKAVA

(1 kursus)

Loogika kursusega taotletakse, et õpilane on omandanud ülevaate loogika ajaloolisest arengust ja mõningatest kasutusvaldkondadest.

Kursuses sisalduvad mõisted, mis on õpilasele tuttavad juba põhikoolist (definitsioon, teoreem, eeldus, väide), kuid lisanduvad ka uued mõisted (teoreemide liigid, kvantorid, laused, paradoksid). Tähelepanu pööratakse matemaatilise teksti esitamisele kvantorite abil ning lihtsamate lausete tõeväärtuse määramisele. Analüüsitakse tuntuimad paradokse ja uuritakse, kuidas paradoksid tekivad.

Kursuse eesmärk

Loogiliselt korrektne arutlus on harituse üks iseloomulikumaid tunnuseid. Nii igapäevases elus kui ka teadustöodes tehtavad otsustused tuginevad mõttekäikudele. Et tulemus oleks õige, peab see mõttekäik vastama kindlatele tingimustele. Loogika on õpetus mõtlemise üldistest vormidest ja reeglitest.

Õppetegevus

Loogika kursusel tutvutakse loogika ajaloo, defineeritakse mõisteid, koostatakse loogikalauseid ning määratakse nende tõeväärtusi, tutvutakse loogikaseaduste ning erinevate tõestusviisidega. Tutvustatakse sümbolloogikaga.

Õpitulemused

Kursuse läbimisel

- õpilane teab loogika põhimõisteid ning kasutab neid teiste teaduste õppimisel ja vastamisel;
- oskab esitada matemaatilist teksti kvantorite abil;
- oskab määrata lihtsamate lausete tõeväärtusi tõeväärtustabelite abil ning leida definitsioonides ebatäpsusi ja vigu.

Hindamine

Hinnatakse õpilase omandatud teadmiste rakendamisoskust praktilistes töödes, iseseisvat tööd tundideks ettevalmistumisel, selle korrektsust ja esitust. Valikkursuse hindamisel kasutatakse hinnanguid „arvestatud” ja „mittearvestatud”, neid hinnanguid ei teisendata viie palli süsteemi.

Kirjandus

E. Grauberg Loogika, keel ja mõtlemine 1996

E. Mitt Matemaatilise loogika elemendid 1978

I. Meos Loogika. Argumentatsioon. Mõtlemiskultuur 2003

I. Lilleorg Loogika harjutused ja ülesanded 1997

Kirjanduse tüvitekstid (12. kl)

Õpitulemused

Kursuse lõpul õpilane:

1. on lugenud vähemalt kahte arhetüüpset tervikteost ja oskab luua nende põhjal intertekstuaalseid seoseid;
2. analüüsib kirjandusteoste teemat, süžeed ja tegelasi nii arhetüüpsetest motiividest kui ka eetilistest ja esteetilisest väärtustest lähtuvalt;
- 3) tunneb ära ja analüüsib folkloorse pärandi kasutamist autoriloomingus;
- 4) oskab nimetada arhetüüpeid müüdimotiive ja leiab neid käsitletavatest ilukirjandusteostest, osates seejuures seletada kirjandusteose tähenduse muutumist ajas;
- 5) oskab selgitada müüdi kui arhetüüpse žanri ja tänapäeva müütide (sh argimütoloogia) olemust;
- 6) oskab teisendada/jäljendada valitud alustekste;

Õppesisu

Alusteksti olemus. Arhetüüp ja arhitekt.

Arhetüüpsed tegelased, teemad ja motiivid. Arhetüüpsed sümbolid ja kujundid.

Vana-Kreeka müüdid ja nende töötlused.

Piibel. Piibli kui alusteksti töötlused.

Levinumad müüdid (kunstnikumüüt, kangelasmüüt, argimüüt).

Intertekstuaalsus luules ja proosas.

Intertekstuaalsed suhted: paroodia, travestia, pastišš, võltsing, apokrüüf.

Lõiming läbivate teemadega

- 1) elukestev õpe ja karjääri planeerimine (J. W von Goethe “Faust”);
- 2) kodanikualgatus ja ettevõtlikkus (Mati Unt “Argimütoloogia”);
- 3) kultuuriline identiteet (A. H. Tammsaare “Tõde ja õigus”, F. R. Kreutzwald “Kalevipoeg”);
- 4) väärtused ja kõlblus (W. Shakespeare “Hamlet”, J. Liivi luule, F. R. Kreutzwald “Kalevipoeg”, Piibel);

Hindamine

Õpitulemus

1. tase

C-tase

Teadmine

2. tase

B-tase

Rakendamine

3. tase

A-tase

Arutlemine

1. Tervikteoste analüüs

Oskab määratleda teose ilmumisaja, teab teose süžeed, saab aru teose ja ühiskondliku situatsiooni seostest.

Oskab välja tuua seoseid teose, selle ilmumisaja ja kaasaja vahel. Oskab nimetada teoses kajastuvaid teemasid ja probleeme.

Oskab arutleda teose ja selle ühiskondliku tausta üle, saab aru metafoorikast ja alltekstist.

2. Diskussioonis osalemine

Oskab vastata õpetaja või kaasõpilaste küsimustele.

Oskab ise teemaga seostuvaid küsimusi esitada, oma vastuseid argumenteerida.

Oskab tõstatada diskussiooni teemaga seostuvaid probleeme, esitada küsimusi. Oskab oma vastuseid veenvalt argumenteerida.

Käsitletavad tervikteosed:

J. W. Von Goethe “Faust”, W. Shakespeare “Hamlet”, Mati Unt “Argimütoloogia”, Juhan Liivi luule, E. Hamilton “Antiikmütoloogia”, esseistika (F. Tuglas, M. Unt).